

Furmánek, Václav

K problémům kultury Suciú de Sus na Slovensku

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. M, Řada archeologická. 1997, vol. 46, iss. M2, pp. [155]-167

ISBN 80-210-1755-4

ISSN 1211-6327

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/113767>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

VÁCLAV FURMÁNEK

K PROBLÉMŮM KULTURY SUCIU DE SUS NA SLOVENSKU

Kultura Suciú de Sus reprezentuje nejvýhodnější projev středoevropských popelnicových polí. Slovenské archeologické bádání ji začleňuje spolu s piliňskou, gávskou a kyjatickou kulturou do kulturního komplexu jihovýchodních popelnicových polí (Furmánek–Veliačik–Vladár 1991, 137–153).

Z mapy lokalit kultury Suciú de Sus (obr. 1) je evidentní, že jihovýchodní Slovensko představuje jednu z jejich okrajových oblastí. Nositelé kultury Suciú de Sus osídlili severozápadní Rumunsko, severovýchodní Maďarsko a přilehlou jihozápadní část Podkarpatské Rusi. Geograficky je tato oblast determinována středním tokem řeky Tisy a jejími jižními a severními přítoky.

Na Slovensku byly lokality kultury Suciú de Sus zaevidovány na Východoslovenské nížině. Výsledky povrchových průzkumů a sběrů ukázaly, že v povodí Laborce, Ondavy a Topfe proniklo obyvatelstvo této kultury i do severnějších podhorských oblastí. Tento stav sa vlastně konstatoval už v prvním monografickém zpracování kultury Suciú de Sus na Slovensku, které bylo koncipováno v polovině sedmdesátých roků a zveřejněné před třinácti léty (Demeterová 1984, 13). Od té doby se situace příliš nezměnila. Přibýlo pouze pár nalezišť díky povrchovým sběrům a drobným záchranným akcím: Dvorianky (Budinský–Krička 1983, 60), Humenné (Strakošová 1990 a 1995), Ižkovce (Kaminská 1996), Nacina Ves (Budinský–Krička 1983, 61), Sečovce (Budinský–Krička–Mačala 1985), Vinné (obr. 7; nepublikované nálezy J. Vizdala; za laskavý souhlas se zveřejněním děkuji M. Vizdalovi), Zemplínske Hradište (Chovanec 1991). Ty doplnily stávající obraz rozšíření kultury Suciú de Sus na Slovensku. Také teoretické bádání se řešení otázek této kultury prakticky nevěnovalo. Kromě příspěvku o počátcích gávské kultury na Slovensku, kde jsou zmiňovány i nejmladší nálezové celky kultury Suciú de Sus (Demeterová 1986), věnovala se jí pozornost jen v syntetických monografiích (Furmánek–Veliačik–Vladár 1991, 142–145; Paulík 1993, 98–101) a studiích (Lichardus–Vladár 1996).

Nejen ve slovenské, ale i v zahraniční odborné literatuře (Kascó 1987, 73) se zdůrazňoval význam keramických nálezů kultury Suciú de Sus v jiném kulturním prostředí. Opakovaně se uváděla amfora (obr. 2) z Nitrianského Hrádku a džbáněk ze Spišského Štvrtku (obr. 4). K těmto dvěma nádobám, k nimž se

ještě vrátím, přistoupil v poslední době i keramický materiál ze sídlištních vrstev otomanské kultury z Nižné Myšle (za laskavé umožnění studia nepublikovaného materiálu děkuji L. Olexovi).

Genezi a periodizaci kultury Suciú de Sus se věnovala značná pozornost v Rumunsku, odkud také pochází nejvíce signifikantních nálezových celků. Úplný přehled doposud zveřejněných prací k této problematice podal N. Boroffka (1994, 274). Koncentrace osídlení byla na planině Someș, v nížinách Oaș, Maramureș a Baia–Mare, v kotlině Lapuș a na Šalajské plošině. Tato oblast geograficky úzce souvisela s nejzářší částí severovýchodního Maďarska a Podkarpatskou Rusí. Východoslovenská nížina byla jak po stránce geografické, tak i po stránce geologické a pedologické integrální součástí tohoto regionu. Je proto dosti logické předpokládat, že k osídlení Východoslovenské nížiny lidem kultury Suciú de Sus nemohlo přijít mnohem později než v Rumunsku. Ba možno vyslovit hypotézu, že i oblast Východoslovenské nížiny náležela k území, kde na konci starší a na počátku střední doby bronzové probíhaly krystalizační procesy kultury Suciú de Sus.

Je pravdou, že dosavadní nálezy a nálezové celky, a zejména jejich datování, podobnou hypotézu nepodporovaly. Existují však některé indicie, které připouštějí úvahy, že počátky kultury Suciú de Sus na Slovensku jsou starší než se doposud předpokládalo. Jsou to již zmíněné keramické nálezy z opevněných osad maďarovské a otomanské kultury, některé již publikované nálezové celky a v omezené míře i některé nové nálezy (Ižkovce–Kaminská 1996).

Domnívám se, že kulturně–historická situace na Východoslovenské nížině byla analogická jako v povodí řeky Someș a střední Tisy. To znamená, že i zde musíme počítat s nejstarší otomanskou kulturou již na konci stupně BA1. Do tohoto kulturního prostředí pak později pronikla kultura Suciú de Sus z povodí Someșu a je úlohou terénního výzkumu tuto hypotézu dokázat. Je však nesporné, že amfora kultury Suciú de Sus z Nitrianského Hrádku (obr. 2) je datována do nejmladší fáze maďarovské kultury. Jáma čís. 245 z této lokality, v níž se amfora našla, obsahovala dále nejen amfory typu kantharos, amforovité vázy, hrnce, typické džbánky maďarovské kultury, ale i střepy misky s charakteristickou rytou inkrustovanou výzdobou kultury Suciú de Sus (obr. 3; Točík 1978, Taf. CXXXIX). Datování tohoto nálezového celku je zcela jednoznačné. Jáma patří závěrečné fázi maďarovského osídlení opevněné osady v Nitrianském Hrádku. Akceptujeme–li datování této jámy do poklasického stupně maďarovské kultury (Točík 1981, 16), náleží její obsah, vyjádřeno symboly Reineckova periodizačního systému, do stupně BB1. Tímto je také datována amfora a střepový materiál kultury Suciú de Sus.

Přesné určení původu amfory z Nitrianského Hrádku v rámci sídelního regionu kultury Suciú de Sus je prakticky nemožné. Je však pravděpodobné, že jde o stejné kulturní proudění, prostřednictvím kterého se na západ dostávaly ve stupni BB1 prvky otomanské kultury z východu (Točík 1963; Marková 1998).

Již delší dobu se v literatuře opakovaně zveřejňuje džbánek z kultového objektu na opevněné osadě otomanské kultury ve Spišském Štvrtku (obr. 4), který byl klasifikován jako import z prostředí kultury Suciú de Sus (Vladár–Bartoněk

1977, 382, Abb. 13). V doposud nepublikovaném keramickém materiálu ze Spišského Štvrtku se sice vyskytly střepy evidentně náležející kultuře Suci de Sus (za laskavou infomaci děkuji J. Vladárovi a T. Baderovi, který měl příležitost si materiál prohlédnout), avšak džbánek z kultového objektu 40 nelze podle mého názoru hodnotit jako import z prostředí kultury Suci de Sus. Toto tvrzení je možné podepřít početnými tvarovými a výzdobnými analogiemi z prostředí otomanské kultury na Slovensku: Streda nad Bodrogom (Polla 1960, Taf. 14: 4; 30: 5; 32: 5 aj.) a fűzesabonyské kultury v Maďarsku: Gelej (Kemenczei 1979, Taf. 8: 5; 14: 6, 9 aj.). Ovšem zmíněný střepový materiál kultury Suci de Sus ze Spišského Štvrtku je celým nálezovým souborem z této lokality datován do stupně BB1 (Vladár 1975).

U amfory kultury Suci de Sus z Nitrianského Hrádku bylo nesnadné určit, z které oblasti rozšíření této kultury pochází. Keramika ze Spišského Štvrtku se však na tuto opevněnou osadu otomanské kultury musela dostat jedině prostřednictvím nositelů kultury Suci de Sus z Východoslovenské nížiny spolu s dalšími elementy z prostředí otomanské, resp. fűzesabonyské kultury.

Datování projevů kultury Suci de Sus do počátku střední doby bronzové dovolují i nejmladší nálezové celky z Nižné Myšle, v nichž se keramika této kultury také našla. Podobně i v tomto případě můžeme předpokládat, že tyto prvky sem pronikaly z Východoslovenské nížiny přes průsmyky v Slánských vrších.

Klíčovým nálezovým celkem kultury Suci de Sus na Slovensku je unikátní hrob z Velkých Raškovců (obr. 5 – Vizdal 1972), jehož amfora s vyobrazením zápahu a vozataje (obr. 5: 10) sa stala světoznámou. Datování těchto nálezů bylo a je předmětem dosti podstatných vědeckých sporů. Domnívám se, že kořeny těchto nedorozumění tkví v původním kulturním zařazení a v nálezových okolnostech. Nálezy byly totiž hodnoceny jako piliňské (Vizdal 1972, 229) a tudíž i analogie k nim byly shledávány převážně v prostředí piliňské kultury.

Stav poznání piliňské kultury byl na začátku 70. let skutečně takový, že nejstarší nálezové celky této kultury se datovaly na přelom stupňů BB a BC, maximálně do stupně BB2. Nové nálezy a jejich analýza dokázaly existenci přechodného otomansko–piliňského horizontu (Furmánek 1977; týž 1981), který je datován na závěr stupně BB1.

Polemika okolo chronologie nálezu z Velkých Raškovců trvá i nadále, čehož nejlepším důkazem je pasáž v studii J. Licharduse a J. Vladára, kde se hovoří jednak o tom, že hrob z Velkých Raškovců patří kultuře Suci de Sus a je datován na přechod stupně BB2 a BC (Lichardus–Vladár 1996, 32), jednak o tom, že tento nález patří do období závěrečné otomanské a začínající piliňské a Suci de Sus kultury (Lichardus–Vladár 1996, 32).

Kde hledat původ těchto chronologických diskrepancí? Domnívám se, že příčina tkví především v nálezových okolnostech souboru z Velkých Raškovců. Předměty se našly náhodně při kopání sklepa v hloubce 70–90 cm. Až později byly na lokalitu zavoláni odborníci. Konstatovalo se sice, že jde o obsah jednoho žárového hrobu, avšak zároveň se zdůrazňovala existence většího žárového pohřebiště (Vizdal 1972, 223). Dnes již skutečně nelze rozhodnout, zda se ve Velkých Raškovcích našel jeden uzavřený hrobový celek, anebo zda získané

nádoby a další předměty pocházejí ze dvou či více celků. Typologické znaky objevené keramiky naznačují, že zveřejněný soubor není chronologicky homogenní.

Výsledky analýzy bronzových předmětů, jak je před časem prezentovali J. Vizdal (1972, 226) a zejména pak S. Demeterová (1984), jsou stále platné a lze jen zdůraznit, že zlomky loďkovitých vlasových kruhů (obr. 5: 2, 4) jsou nápadně podobné zlatým ozdobám typu Tarpa, které A. Mozsolicsová považovala za typické reprezentanty horizontu Ópályi (Mozsolicsová 1973, 51). Jiná situace je v případě nádob. Ve Velkých Raškovcích se našly keramické tvary, které možno rozdělit do tří skupin: starobylé, mladé a chronologicky neutrální.

Mladé keramické formy představují „amforovité nádoby s dvojkónickým, alebo guľovite zaobleným telom s plastickými výčnelkami v hornej časti pliec“ (Demeterová 1986, 99). Byly běžné nejen na pohřebišti v Zemplínských Kopčanech (obr. 6: 2, 4), ale našly se i v Bracovcích (obr. 6: 3). Takové nádoby byly v hrobech mladšího horizontu pohřebišť v Zemplínských Kopčanech datované i bronzovou industrií do stupně BD (Demeterová 1986, 100). Jejich nápadná podobnost s amforovitou vázou z hrobu ve Velkých Raškovcích je naprosto zjevná (obr. 6: 1). Nelze ji tudíž datovat jinak než na počátek mladší doby bronzové. Je také příznačné, že tento typ amforovitých váz se na pohřebišti v Zemplínských Kopčanech ani jednou nevyskytl v takové kombinaci, jako tomu bylo v případě publikovaného hrobu z Velkých Raškovců. Podobnou profilaci jako amforovitá váza má i amfora s uchy na spodní části výdutě (obr. 5: 14).

Dvě misky (obr. 5: 1, 5) a fragment hrnce (obr. 5: 14) z Velkých Raškovců jsou chronologicky málo průkazné. Analogické tvary se v severní části Karpatské kotliny vyskytují od střední až po mladší dobu bronzovou.

Další tři nádoby mají jednoznačné chronologické postavení. Jsou to dvě misky na nožce (obr. 5: 6, 8) a džbánec (obr. 5: 11). Podrobnou analýzu těchto keramických tvarů publikovala S. Demeterová (1984, 29–32). Správně postřehla, že tyto formy vycházely z tradice keramiky otomanské kultury. Ovšem přesné analogie z prostředí otomanské kultury na Slovensku a füzesabonyské kultury v Maďarsku k nim nenacházíme. Je-li závěr otomanské kultury datován do stupně BB1 (Furmánek–Veliačik–Vladár 1991, 84), pak tyto keramické tvary jsou mladší a lze je datovat na přelom stupňů BB1 a BB2, respektive na počátek stupně BB2.

Nejzajímavější nádobou z Velkých Raškovců je amfora se scénickými výjevy (obr. 5: 10). Je charakterizována signifikantními znaky: tvar, umístění uch, technika výzdoby a výzdobné motivy. Amfora při pohledu shora má kvadratický obrys. Kvadraticnost amfor kultury Suciú de Sus je příznačná. Tento znak se objevil už ve stupni BB1, jak to dokládá paralela z opevněné osady v Nižné Myšli. Jak dlouho se tento rys v prostředí kultury Suciú de Sus vyskytoval, nevím, avšak v závěru stupně BC už neexistoval.

Zdobená amfora z Velkých Raškovců má ucha umístěna na horní části hrdla. Tento znak je charakteristický pro amfory starší fáze kultury Suciú de Sus na Slovensku (Demeterová 1984, 70). Spirálový motiv výzdoby je velmi příznačným prvkem kultury Suciú de Sus. Byl běžný v její nejstarší fázi, kterou T. Ba-

der a C. Kacsó datovali do stupně BB1 (Bader 1979; Kacsó 1987) a H. – G. Hüttel do stupně BA2 (Hüttel 1979). Tento druh výzdoby se v dalším vývoji kultury Suciú de Sus postupně vytrácel a v závěrečné fázi zmizel úplně.

Ikonograficky rozbor výjevů na amfoře byl předmětem početných teorií (Vizdal 1972; Demeterová 1984; Paulík 1993). Interpretace je v podstatě jasná, ovšem pro účely datování jsou zobrazené výjevy málo signifikantní. Zobrazení vozataje, zápfahu a dvojkolového vozu má značný chronologický i geografický rozsah. Již z období okolo roku 2000 př. n. l. jsou doklady o existenci dvojkolového vozu taženého dvěma koni z Blízkého východu (Pare 1992, 12). Znalost tohoto fenoménu se pak šířila na západ a na sever. Už na počátku 16. století př. n. l. se scény zobrazující dvojkolový vůz objevují nejen v Mykénách a na dalších řeckých lokalitách (Novotná 1982, 56), ale i v Karpatské kotlině (Hüttel 1982, 56). Ovšem ve východostředomořské oblasti se vůz s vozatajem potom vyskytoval nejen ve stupni LM IIIA (Karageorghis 1982, 80), ale i později ve stupních LM IIIB a LM IIIC, respektive SH IIIB2 a SH IIIC (Kilian 1980). Situace je o to komplikovanější, protože zobrazení podobných vozů pochází i z Dánska (Thrane 1990) a dokonce až z Povolží (Galkin 1977).

Z předcházejících úvah vyplývá, že hrob z Velkých Raškovců asi není uzavřený nálezoý celek. Jsou v něm jak starší, tak i mladší keramické tvary. Starší jsou datovány na přelom stupňů BB1 a BB2, respektive na počátek stupně BB2, mladší až do stupně BD.

Komplexní řešení otázek kultury Suciú de Sus na Slovensku je závislé na stavu výzkumu v zahraničí, zejména pak v Rumunsku, a tam je situace poněkud nepřehledná. Chronologické a synchronizační diskrepance (Bader 1979; Hüttel 1979; Kacsó 1987), nesprávné chápání relativní chronologie (Demeterová 1984, 17), neúměrně dlouhé trvání některých stupňů (např. Suciú de Sus II trvá podle C. Kacsó od konce stupně BB1 až po začátek stupně BD – Kacsó 1987, 75), nevyjasněnost vztahů mezi kulturou Suciú de Sus na straně jedné a kulturami Berkesz a Lapuş na straně druhé bude ještě dlouho působit problémy při vytváření objektivního obrazu o kultuře Suciú de Sus.

Slovenské bádání má v tomto kontextu některé výhody, ale i nedostatky. Významné jsou importy kultury Suciú de Sus objevené na lokalitách jiných archeologických kultur, které jsou spolehlivě datovány. Nedostatkem je absence systematického výzkumu zjištěných pohřebišť a téměř neexistující sídlištní výzkum. A tak řešení kardinální otázky, zda na podloží kultury Nyírség–Zatin vznikala kultura Suciú de Sus i na Východoslovenské nížině, podobně jako v oblasti Someş, Oaş a Maramureş v Rumunsku (Kacsó 1987, 67), anebo zda obyvatelstvo této kultury postupně pronikalo z jihu na sever, je na základě archeologického materiálu, který je v současnosti k dispozici, nemožné. Lze však vyslovit hypotézu, že je jen otázkou času, kdy se na východním Slovensku a konkrétně na Východoslovenské nížině objeví lokality kultury Suciú de Sus, jejichž počátek bude možno bez problémů datovat do závěru stupně BB1.

LITERATURA

- Bader, T. 1979: Die Suci de Sus–Kultur in Nordwestrumänien, *PZ* 54, 3–31.
- Boroffka, N, G. O. 1994: Die Wietenberg–Kultur. Bonn.
- Budinský–Krička, V. 1983: Nové nálezy na východnom Slovensku. In: AVANS 1982. Nitra 1983, 57–65.
- Budinský–Krička, V. – Mačala, P. 1985: Výsledky prieskumu a záchranných výskumov na severovýchodnom Slovensku. In: AVANS 1984. Nitra 1985, 67–73.
- Demeterová, S. 1984: Influence de la culture de Suci de Sus dans la plaine de la Slovaquie orientale. *SIA* 32, 11–74.
- Demeterová, S. 1986: Počiatky gávskej kultúry na východnom Slovensku. *SIA* 34, 97–132.
- Furmánek, V. 1977: Pilinyer Kultur. *SIA* 25, 251–370.
- Furmánek, V. 1981: Die Anfänge der Pilinyer Kultur. *SIA* 29, 37–50.
- Furmánek, V.–Veliáčik, L.–Vladár, J. 1991: Slovensko v dobe bronzovej. Bratislava.
- Galkin, L. L. 1977: Sosud srubnoj kultury s sjužetnym risunkom iz Saratovskogo Zavolžja. *SA* 1977/3, 189–196.
- Hüttel, H.–G. 1979: Bemerkungen zur Chronologie der Suci de Sus–Kultur. *PZ* 54, 32–46.
- Hüttel, H.–G. 1982: Zur Abkunft des Pferd–Wagen–Komplexes der Altbronzezeit. In: Südosteuropa zwischen 1600 und 1000 v. Chr. Berlin, 39–63.
- Chovanec, J. 1991: Lokalita pilinskej kultúry v Zemplínskom Hradišti. In: AVANS 1989. Nitra 42–43.
- Kacsó, C. 1987: Beiträge zur Kenntnis des Verbreitungsgebietes und der Chronologie der Suci de Sus–Kultur. *Dacia* 31, 51–75.
- Kaminská, L. 1996: Výsledky výskumu v Ižkovciach. In: AVANS 1994. Nitra, 105.
- Karageorghis, V. 1982: A Late Mycenaean IIIB chariot crater from Cyprus. In: Report of the Department of Antiquities Cyprus, 1982. Nicosia, 77–82.
- Kemenczei, T. 1979: Das mittelbronzezeitliche Gräberfeld von Gelej. Budapest.
- Kilian, K. 1980: Zur Darstellung eines Wagenrennes aus Spätmykenischer Zeit. In: Mitt. Deutschen Arch. Inst. Ath. Abteilung 95. Berlin, 21–31.
- Lichardus, J.–Vladár, J. 1996: Karpatenbecken–Sintašta–Mykene. Ein Beitrag zur Definition der Bronzezeit als historischer Epoche. *SIA* 44, 25–93.
- Marková, K. 1998: K nálezom otomanskej kultúry na juhu stredného Slovenska. In: Východoslovenský Pravek 5. Košice.
- Mozsolics, A. 1973: Bronze– und Goldfunde des Karpatenbeckens. Depotfundhorizonte von Forró und Ópályi. Budapest.
- Novotná, M. 1982: Pravek Európy I. Bratislava.
- Pare, C. F. E. 1992: Wagon and Wagon–Graves of the Early Iron Age in Central Europe. Oxford.
- Paulfk, J. 1993: Bronzom kované dejiny. Bratislava.
- Polla, B. 1960: Birituálne fúzesabonyké pohrebisko v Strede nad Bodrogom. In: Chropovský, B.–Dušek, M.–Polla, B.: Pohrebiská zo staršej doby bronzovej na Slovensku. I. Bratislava, 299–386.
- Strakošová, I. 1990: Záchranný výskum v Humennom. In: AVANS 1988, Nitra 1990, 155–156.
- Strakošová, I. 1995: Výsledky výskumu múzea v Humennom. In: AVANS 1993, Nitra 1995, 124.
- Thrane, H. 1990: The Mycenaean fascination: A Northerner's wiew. In: Orientalisch–ägäische Eunflüsse in der europ. Bronzezeit. Monogr. RGZM 15. Mainz, 165–179.
- Točfk, A. 1963: Nálezy otomanskej kultúry na juhozápadnom Slovensku. In: Sborník III. Karlu Tihelkovi. Brno, 97–104.
- Točfk, A. 1978: Nitriansky Hrádok–Zámeček II. Nitra.
- Točfk, A. 1981: Nitriansky Hrádok–Zámeček I. Nitra.
- Vizdal, J. 1972: Erste bildliche Darstellung eines zweirädigen Wagens vom Ende der mittleren Bronzezeit in der Slowakei. *SIA* 20, 223–231.
- Vladár, J. 1975: Spišský Štvrtok, opevnená osada otomanskej kultúry. In: III. Medzinár. kongres slovan. arch. Bratislava 7.–14. Sept. 1975. Nitra, 3–20.

Vladár, J.–Bartoněk, A. 1977: Zu den Beziehungen des Ägäischen, Balkanischen und Karpatischen Raumes in der mittleren Bronzezeit und die kulturelle Ausstrahlung der Ägäischen Schriften in die Nachbarländer. SIA 25, 371–432.

ZU PROBLEMEN DER SUCIU DE SUS–KULTUR IN DER SLOWAKEI

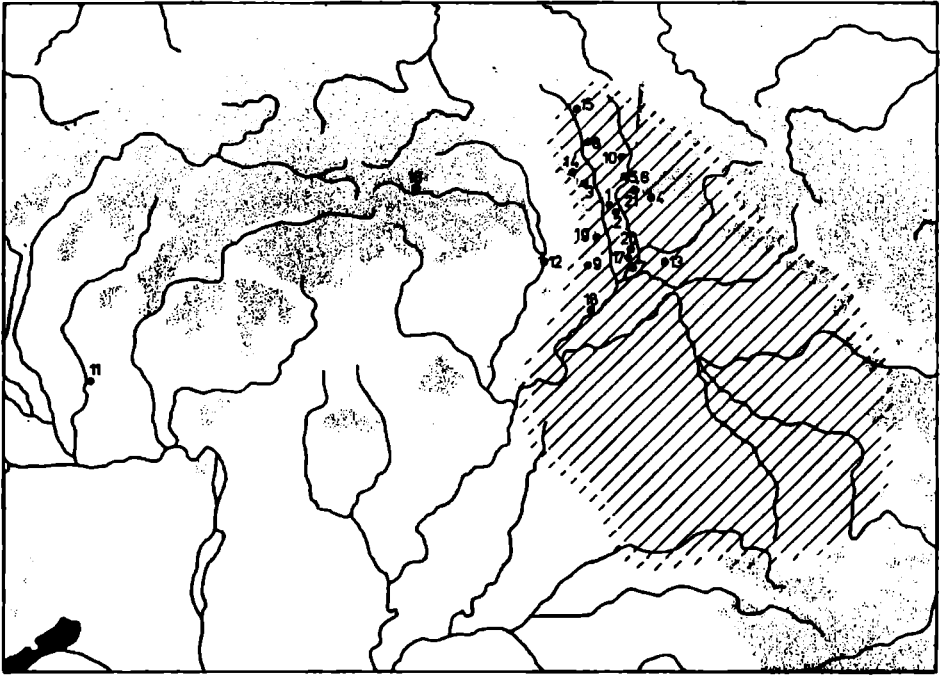
Die Suciú de Sus–Kultur repräsentiert die östlichste Äußerung der mitteleuropäischen Urnenfelder. Die slowakische archäologische Forschung reiht sie zusammen mit der Pilinyer, Gáva– und Kyjatice–Kultur in den Kulturkomplex der südöstlichen Urnenfelder.

In der Slowakei wurden Fundstellen der Suciú de Sus–Kultur in der Ostslowakischen Tiefebene evidiert. In der Tälern der Flüsse Laborec, Ondava und Topľa drang die Bevölkerung dieser Kultur auch in die nördlicheren Vorgebirgsländer vor (Abb. 1). Dieser Stand wurde eigentlich bereits in der ersten monographischen Bearbeitung der Suciú de Sus–Kultur in der Slowakei vor 13 Jahren festgestellt. Seither sind nur einige neue Fundstellen dank von Geländebegehungen und kleinen Rettungsaktionen hinzugekommen (Abb. 7).

Zu Problemen der Suciú de Sus–Kultur in der Slowakei gehört ihre Datierung. Während in Rumänien und Ungarn die ältesten Äußerungen dieser Kultur problemlos in die Anfänge der mittleren Bronzezeit gereiht sind, herrscht in der Slowakei eine andere Situation. Freilich verweisen Importe dieser Kultur auf befestigten Siedlungen der Maďarovce– (Nitriansky Hrádok – Abb. 3) und Otomani–Kultur (Nižná Myšľa, Spišský Štvrtok) darauf, daß wir auch in der Slowakei mit der Suciú de Sus–Kultur bereits seit der Stufe BB1 rechnen müssen.

Ein Fund von Schlüsselbedeutung der Suciú de Sus–Kultur in der Slowakei ist ein Grab aus Veľké Raškovce (Abb. 5). Aus der Analyse seines Materials ging hervor, daß es mit größter Wahrscheinlichkeit keine geschlossenen Fundverband darstellt. Er enthält sowohl ältere, an die Wende der Stufen BB1 und BB2 datierte Gegenstände als auch jüngere aus dem Beginn der Stufe BD.

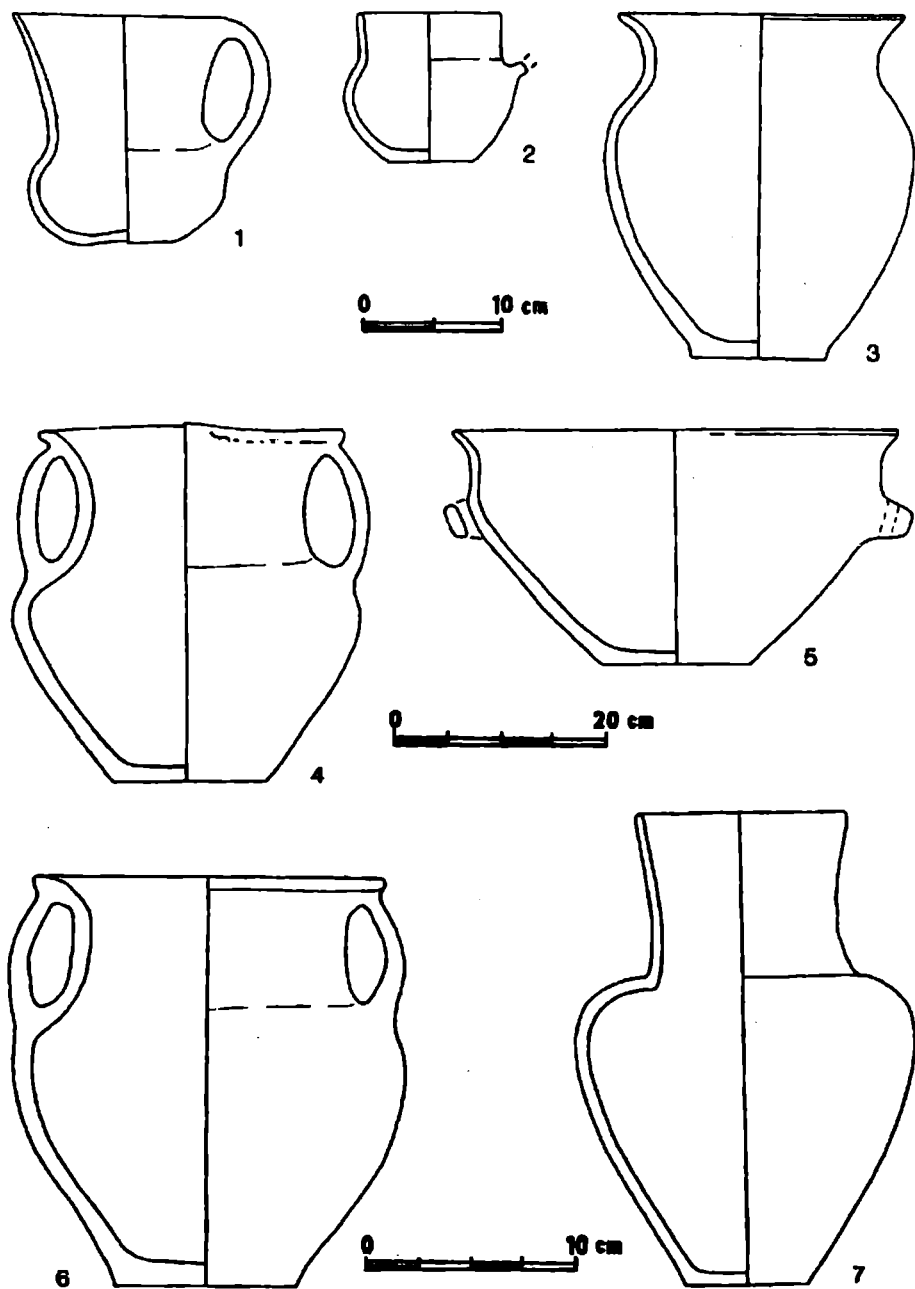
Abschließend kann die Voraussetzung geäußert werden, daß auch in der Ostslowakischen Tiefebene Fundstellen der Suciú de Sus–Kultur auftauchen werden, die man problemlos in den Abschluß der Stufe BB2 datieren können wird.

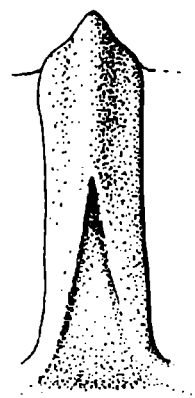
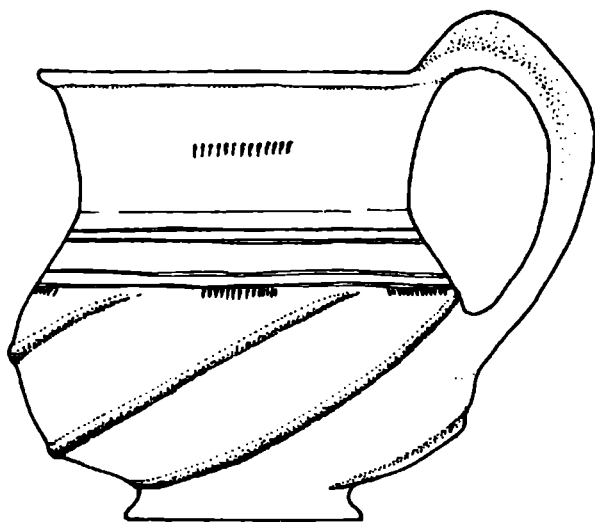
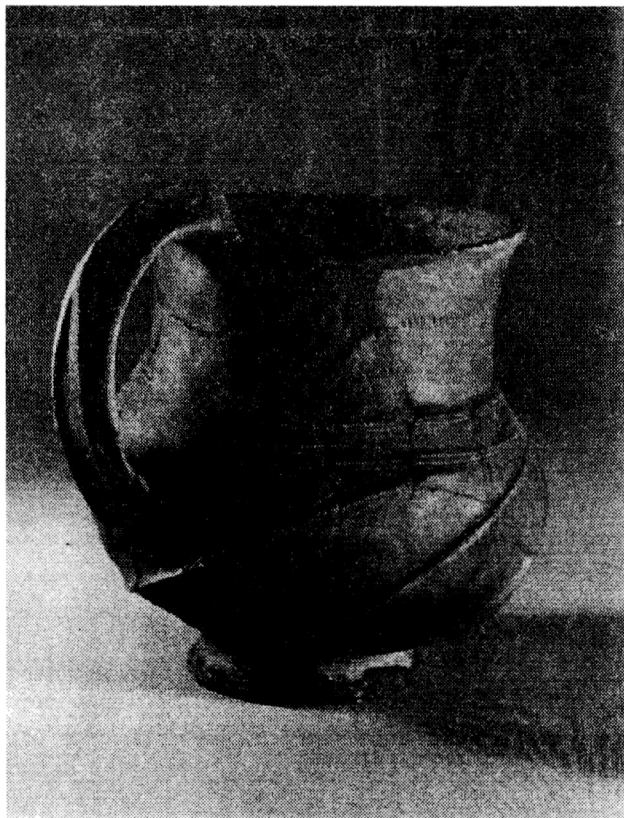
Obr. 1. Mapa rozšíření kultury Suci de Sus a její nálezy na Slovensku. 1 Bracovce, okr. Michalovce; 2 Budkovce, okr. Michalovce; 3 Dvorianky, okr. Trebišov; 4 Hnojné, okr. Michalovce; 5,6 Humenné; 7 Ižkovce, okr. Michalovce; 8 Kladzany, okr. Vranov nad Topľou; 9 Lastovce, okr. Trebišov; 10 Nacina Ves, okr. Michalovce; 11 Nitriansky Hrádok, okr. Nové Zámky; 12 Nižná Myšľa, okr. Košice okolie; 13 Ruská, okr. Michalovce; 14 Sečovce, okr. Trebišov; 15 Skrabské, okr. Vranov nad Topľou; 16 Spišský Štvrtok, okr. Levoča; 17 Veľké Raškovce, okr. Michalovce; 18 Viničky, okr. Trebišov; 19 Zemplínske Hradište, okr. Trebišov; 20 Zemplínske Kopčany, okr. Michalovce; 21 Vinné, okr. Michalovce.

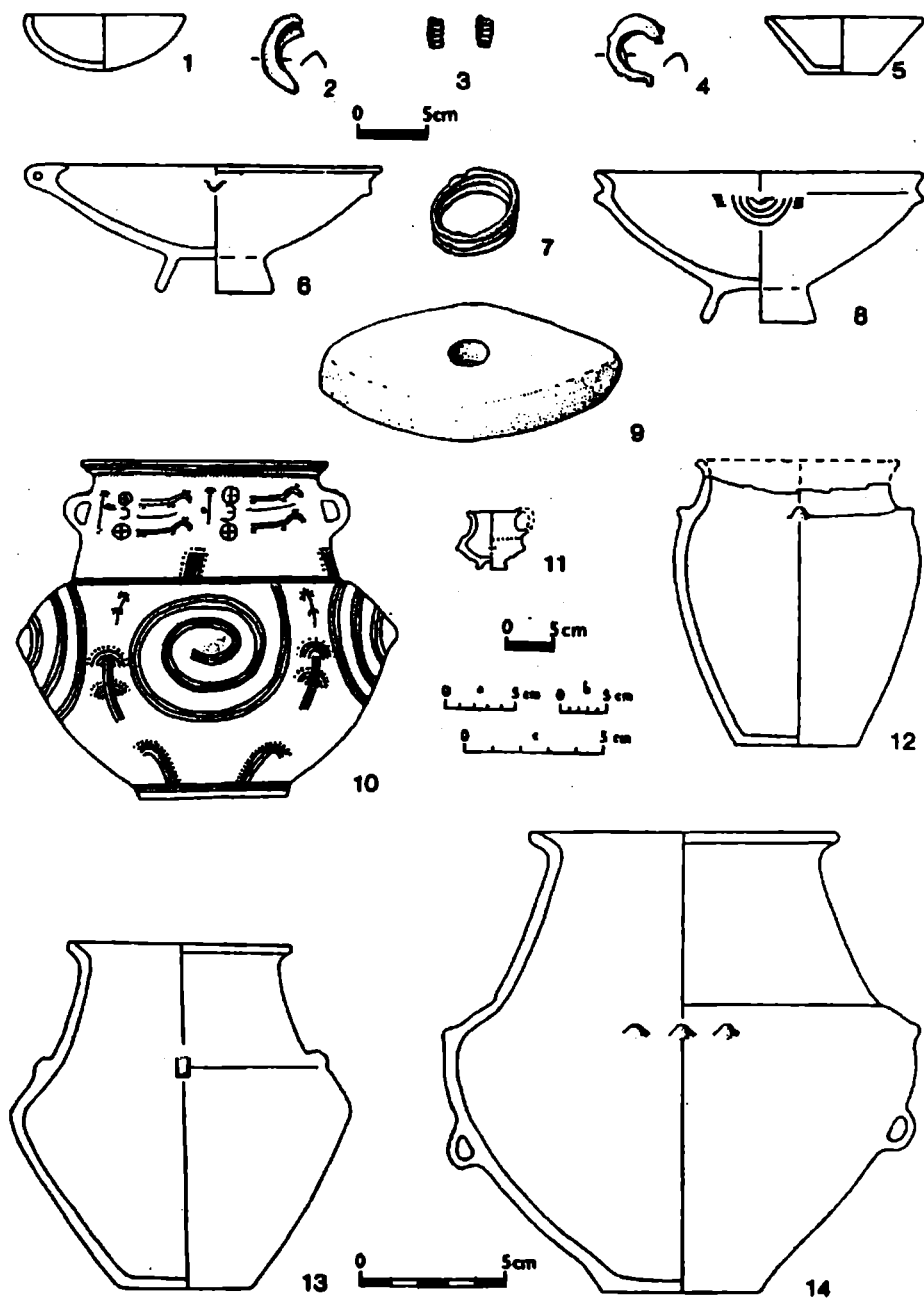
Obr. 2. Nitriansky Hrádok. Amfóra kultury Suciú de Sus z jámy č. 245. Měř. 2:5.

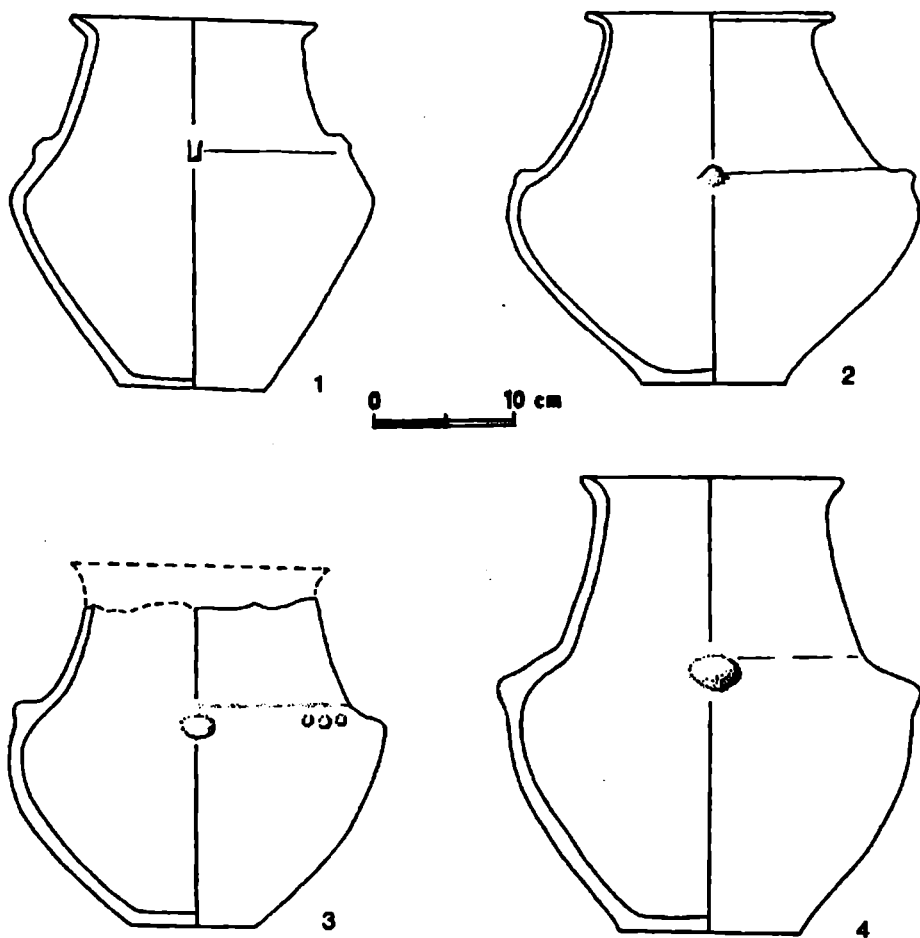
Obr. 3. Nitriansky Hrádok. Výběr keramických tvarů z jámy č. 245 (a: 4, 6; b: 3, 5, 7; c: 1, 2).

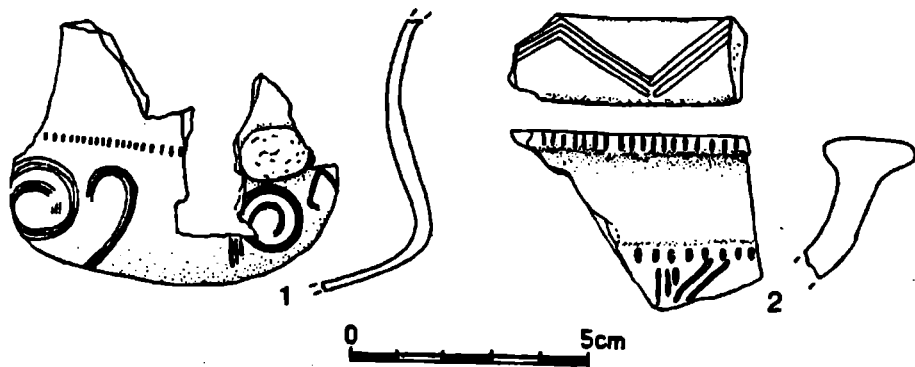
Obr. 4. Spišský Štvrtok. Džbánek z objektu č. 40.

Obr. 5. Velké Raškovce (a: 1, 5, 6, 8, 10-13; b: 14; c: 2-4, 7, 9).

Obr. 6. 1 – Veľké Raškovce; 2, 4 – Zemplínske Kopčany; 3 – Bracovce.

Obr. 7. Vinné (podle M. Vizdala).

